Liikenne- ja viestintäministeriö NEUVOSTORAPORTTI LVM2022-00176

KAN Möller Nilla(LVM) 13.04.2022
JjulkinenJULKINEN

Asia
Ylimääräinen liikenneministerien epävirallinen videokokous 8.4.2022

Kokous
Epävirallinen liikenneministerikokous 08.04.2022 - 08.04.2022

Ranskan puheenjohtajuuskauden ylimääräinen epävirallinen liikenneministerikokous pidettiin videoyhteydellä 8.4.2022. Suomea edusti liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka. Liikenneministerit keskustelevat Ukrainan tilanteen vaikutuksista liikennesektoriin, logistiikkaan ja kuljetusketjuihin. Keskustelua alusti komission liikenteen ja liikkumisen pää-osaston johtaja Hololei ja Ukrainan infrastruktuuriministeri Oleksandr Kubrakov kertoi ajankohtaisesta liikenne- ja infrastruktuuritilanteesta Ukrainassa. Kokouksen puheenvuoroissa nousi esiin vahva tuki Ukrainalle. Myös pakolaisten liikkuvuuden helpottamista sekä lupien ja tullien helpotuksia ukrainalaisille painotettiin monessa puheenvuorossa.

Ranskan liikenneministeri Djebbari toimi kokouksen puheenjohtajana ja avasi kokouksen alustamalla Ukrainan tilanteesta ja kertomalla siitä, miten liikenteellä on merkittävä strateginen asema sodan pikaiselle lopettamiselle. Ukrainan infrastruktuuriministeri Oleksandr Kubrakov kertoi tilanteesta Ukrainassa ja kiitti solidaarisuudesta. Hän kertoi, että apu kulkee nyt hyvin Ukrainaan ja että monissa kaupungeissa, jotka on vallattu takaisin, on koko joukkoliikenne tuhottu ja kaupunkeihin aletaan rakentaa nyt viikonlopun aikana väliaikaisia teitä ja ponttoonisiltoja. Hän kiitteli uutta viidettä sanktiopakettia ja päätöstä kieltää Venäläiset alukset EU:n satamista, mutta oli huolissaan Venäjän mahdollisuudesta kiertää pakotteita. Ukraina pyysi lisää ja tiukempia pakotteita Venäjälle. Ukrainasta lähtee nyt paljon ihmisiä, naisia, lapsia ja vammaisia. Ministeri oli huolissaan yritysten selviämisestä ja siitä että niitä tarvitaan talouden uudelleen rakentamiseen. Monet yritykset ovat muokanneet tai vaihtaneet toimialaansa sotaa palveleviksi. Ministeri Kubrakov osoitti kiitollisuutta erityisesti Puolalle yhteistyöstä. Hän ilmaisi myös huolensa ruokaturvasta.

Lentokenttiä on tuhottu ja kokonaisia kaupunkeja joukkoliikenteineen pitää rakentaa uudestaan. Ukraina pyysi kokouksen ministereiltä myös konkreettista apua ponttoonisiltojen muodossa ja tukea tieyhteyksien rakentamisessa. Ukraina pyrkii suojelemaan infrastruktuuriaan ja siviileitään mahdollisimman hyvin. Ministeri pyysi, että toimisimme yhdessä suojellaksemme Ukrainaa ja sitä kautta myös Eurooppaa.

Puheenjohtaja ministeri Djebbari sanoi, että Ranska kuuntelee tarkasti Ukrainan pyyntöjä ja aikoo kontribuoida niihin. Komissio on ehdottanut 6.4. avattavaksi neuvottelut EU:n, Ukrainan ja Moldovan välille, jotta voitaisi koordinoida liikenneyhteyksiä, tavaroiden kuljetuksia ja pakolaisvirtoja.

Komission edustajana Hololei kertoi puheenvuorossaan, että viimeisimmässä sanktiopaketissa oli selviä liikennesektorin kiristyksiä ja että aiempien pakettien vaikutus alkaa jo näkyä mm. lentoliikenteessä ja uusissa satamakielloissa. Tukea tulee antaa erilaisille ihmisten pakoreiteille. Ukrainan tukeminen on korkein prioriteetti nyt. Komissio tekee työtä edistääkseen EU:n ja Ukrainan tieliikenteen lupakäytäntöjen helpottamista.

Komissio otti esiin polttoaineiden ja ruuan hinnannousun. Ukraina on iso ruuan ja maataloustuotteiden tuottaja- ja viejämaa ja näiden tuotteiden vientiä pitää uudelleenohjata EU:iin teitä pitkin. Komissio on pyytänyt neuvostolta mandaattia, jotta voi neuvotella tästä Ukrainan ja Moldovan kanssa. Mandaatti olisi voimassa niin pitkään kuin Venäjän aggressio kestää tässä mittakaavassa. Ukraina toivoo näiden neuvotteluiden alkavan mahdollisimman pian. Komissio tekee tiivistä yhteistyötä pakolaisten kuljetusten ja EU-hubien varmistamiseksi. Kuljetusalan työntekijöiden rooli on tärkeä ja heidän turvallisuutensa tulee taata. Mustanmeren merenkulkijoiden tilanne aiheuttaa suurta huolta. Venäjän armeija on estänyt pääsyn Ukrainan satamista, aluksia pommitetaan ja sinisiä käytäviä ei olla otettu käyttöön.

Komissio on sitoutunut integroimaan Ukrainaa paremmin EU:n liikennekäytäviin ja auttaa uudelleenrakentamaan infraa. Pakolaisvirrat ovat kulkeneet hyvin tiereittejä pitkin ja myös apu on kulkenut hyvin Ukrainan suuntaan.

Lähes kaikkien maiden puheenvuoroissa korostui pakolaisten liikkuvuuden helpottaminen. Lähes kaikki EU-maat ovat ottaneet käyttöön erilaisia alennuksia tai ilmaisia joukkoliikennematkoja ukrainalaisille. Monissa maissa on otettu myös käyttöön lupien ja tullien helpotuksia ukrainalaisille, kuten ajokorttien hyväksymistä ja tietullien poistoa.

Ukrainan välittömät naapurimaat ovat vastaanottaneet huomattavia määriä pakolaisia. EU:lta pyydettiin apua koordinaatioon ja tehokkaita toimia siihen, että siirtolaiset pääsisivät rajamaista niihin maihin, joihin he haluavat mennä. Useat maat kannattivat komission vahvaa koordinointiroolia. Myös evakuointikäytävien koordinointia toivottiin.

Puolassa on pääkeskus (hub) jossa koordinoidaan humanitaarista ja puolustuksellista apua. Puola on myös vastaanottanut suurimman määrän pakolaisia.

Koronakriisi osoitti jo, että EU tarvitsee parempia instrumentteja nopeaan toimintaan ja sotatoimet Ukrainassa ovat vahvistaneet tätä toivetta useissa maissa.

Pakotepaketit saivat laajaa kiitosta ja uusia kireämpiä pakotteita toivottiin.

55-valmiuspaketti nähtiin monessa puheenvuorossa hyvänä keinona venäläisestä fossiilisista käyttövoimista irtautumiseen. Polttoaineiden hinnannousu näkyy jo yrityksissä ja tämän koetaan nopeuttavan fossiilisista polttoaineista irtautumista. Polttoaineiden hinnannousu aiheutti myös huolta.

Mobility packageen monet halusivat muutoksia tai jäädyttää siitä tietyt osat. Puheenvuoroissa otettiin myös esiin toive, että siihen ei tehtäisi muutoksia.

Ukrainalaisia liikennealan työntekijöitä on lähtenyt paljon sotimaan ja ennestään vaikea työvoimapula liikennesektorilla on vaikeutunut.

Ilmatilan turvallisuuteen tulee kiinnittää huomiota. IMO:n ehdotus sinisistä käytävistä pitäisi ottaa heti käyttöön ja yhteistyötä IMO:n kanssa painotettiin monessa puheenvuorossa.

Suomi painotti puheenvuorossaan yhteistyön ja yhtenäisyyden tärkeyttä niin EU:n sisällä kuin kansainvälisten järjestöjen kanssa. Suomi otti esiin puheenvuorossaan sen, että digitalisaatio vahvistaa yhteiskuntaa etenkin odottamattomien kriisien edessä. Elektronisten rahtikirjojen lisäksi meidän tulisi saada digitaliseen muotoon kaikki EU:n ajoneuvojen tunnistetiedot. Tällä estäisimme väärennettyjen rekisterikilpien ongelman. Digitalisaatio toisi myös tehokkuutta liikenteeseen ja logistiikkaan ja vähentäisi erilaisia saatavuusongelmia. Datan saumaton kulku optimoi liikennettä ja tämä antaisi mahdollisuuksia myös optimoida pakolaisten liikkumista.

Kaikki maat osoittivat tukensa Ukrainalle.

Loppupuheenvuorossaan komissio painotti yhteistyön tärkeyttä, niin EU:n sisällä kuin kansainvälisten järjestöjen kanssa (IMO, ICAO) sekä saman mielisten kolmansien maiden kanssa. Liikennekeskusten (Transport hubs) kehittäminen ja valmius isompiinkin siirtolaisvirtoihin on komissiolle tärkeää. Tarvitaan myös kansallisten kontaktien verkosto. 55-valmiuspakettia tullaan myös edistämään, osana liikennesektorin tarvetta vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista.

Suomen edustajat

Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka,
Erityisavustaja Johanna Juselius
Korkean tason edustaja Mikael Nyberg
Erityisasiantuntija Suvi Kankare
Erityisasiantuntija Nilla Möller
Korkeakouluharjoittelija Terhi Lintumaa

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	liikenne, liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto, päästöt, rautatieliikenne
Hoitaa	**LVM, SM, STM, TEM, YM**
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, MMM, OKM, OM, PLM, TULLI, UM, VAYLA, VM, VNK, VTV